

Rokovania Maďarskej republiky a Slovenskej republiky o spôsoboch vykonania rozsudku Medzinárodného súdneho dvora vyneseného 25. septembra 1997 vo veci Sústavy vodných diel Gabčíkovo - Nagymaros.

Pripomienky k „analýze“ a k nej pripojenému (druhému) slovenskému návrhu dohody odovzdaných slovenskou stranou 24. mája 2007.

1 K návrhu dohody slovenskej strany odovzdaného 19. decembra 2006 maďarská strana 22. februára 2006 odovzdala návrh, ktorý na ňom založila, ale návrh v mnohých bodoch doplnila a ďalej rozvinula. Na tento nový text slovenská strana neodpovedala jeho ďalšou modifikáciou, ale najprv dokumentom nazvaným „Vysvetľujúce stanovisko slovenskej strany k návrhu odovzdanému 19. decembra 2006“ (Príloha č. 6 zápisnice zo 7. marca 2007), a potom 24. mája 2007 dokumentom nazvaným „Analýza slovenského a maďarského návrhu dohody medzi Slovenskou republikou a Maďarskou republikou o spôsoboch vykonania rozsudku Medzinárodného súdneho dvora z 25. septembra 1997 vo veci Sústavy vodných diel Gabčíkovo - Nagymaros, so zohľadnením rokovaní vládnych delegácií uskutočnených v Budapešti 3. mája 2007“ (ten posledný odteraz: „Druhý slovenský návrh“).

2 Maďarská strana v zápisnici z plenárnych rokovaní 3. mája 2007 prisľúbila, že na odpoveď slovenskej strany, ktorú mala dať na maďarský návrh neskôr, v krátkom čase po jej doručení odpovie. Tento dokument je splnením prisľubu zo zápisnice.

3 Druhý slovenský návrh prikrečil k predstaveniu modifikovaného návrhu vypočítavaním jestvujúcich rozdielov medzi maďarskou a slovenskou stranou. Nižšie uvedená tabuľka ich rekapituluje.

Rozdiely identifikované slovenskou stranou		
Predmet názorových rozdielov	Maďarské stanovisko	Slovenské stanovisko
Čo sa má stať, ak po dohode, ktorá sa má uzavrieť, následne nevznikne zmluva doplňujúca Zmluvu z roku 1977?	Dohoda má upravovať základné otázky (delenie vody, výrobu energie, štatút objektov) a spravovať vzťah strán.	Ak sa do 10 rokov nepodarí vytvoriť definitívnu zmluvu nech Dohoda stratí platnosť a strany sa vrátia späť k súčasnému stavu – zaťaženému porušeniami práva.
Základné objekty/ich neexistencia	Nech dohoda stanoví ich osud, konečný štatút (systém hatí v Čunove, hat Dunakiliti, druhý stupeň a iné).	Závazky z roku 1977 nie je možné modifikovať bez (strategického) environmentálneho posudzovania (SEA) možných technických variantov a posudzovania vplyvov na životné prostredie zvoleného variantu.

Rozdiely identifikované slovenskou stranou		
Predmet názorových rozdielov	Maďarské stanovisko	Slovenské stanovisko
Delenie vody: stanovenie množstiev vody určených pre výrobu energie v Gabčíkove respektíve pre udržanie hlavného koryta Dunaja a jeho živého sveta.	Maďarská strana na výrobu energie považuje za použiteľnú zostávajúcu kapacitu nad množstvom vody potrebným pre udržanie ekologických funkcií.	Slovenská strana považuje za režim, ktorý by sa mal stabilizovať, alebo aspoň predĺžiť na desať rokov, delenie vody z roku 1995, viažuce sa k dočasným technickým opatreniam.
Situácia vodného diela Nagymaros.	Rozsudok Medzinárodného súdneho dvora zrušil záväzok vzťahujúci sa na výstavbu.	Chápanie Rozsudku maďarskou stranou je „účelovým a celkovo nesprávnym chápaním“.
Rozdeliteľnosť sústavy	Maďarská strana (sledujúc Rozsudok) považuje vodné dielo Gabčíkovo a vodné dielo Nagymaros za dva projekty.	Podľa slovenskej strany je celok sústavy vodných diel nedeliteľný.
Čo môže byť predmetom SEA a EIA na dolnom úseku?	Riešenie bez druhého vodného diela, prípadne také dolné vodné dielo, ktoré je nezávislé od Rozsudku, nový slovenský investičný návrh.	Rozličné varianty dolného vodného diela, ako aj riešenie bez vzdutia.

4 Slovenský dokument sa nezaobera všetkými ostávajúcimi rozdielmi medzi návrhmi zmluvy oboch strán. Je však potrebné citovať aj rozdiely, ktoré nie sú spomenuté v úvode druhého slovenského návrhu v záujme toho, aby bolo jasné, či po opakovanej výmene návrhov dohody existuje šanca dospieť k spoločne prijateľnému textu Dohody.

Rozdiely, ktoré slovenská strana neidentifikovala, ale ktoré ostali aj po odovzdaní Druhého návrhu		
Predmet názorových rozdielov	Maďarské stanovisko	Slovenské stanovisko
Cieľ Dohody	Vykonanie Rozsudku a zasadenie Zmluvy z roku 1977, ktorá sa má aktualizovať, do právneho poriadku Európskeho spoločenstva.	Nezaobera sa vytvorením súladu s právnym poriadkom ES.

Rozdiely, ktoré slovenská strana neidentifikovala, ale ktoré ostali aj po odovzdaní Druhého návrhu		
Predmet názorových rozdielov	Maďarské stanovisko	Slovenské stanovisko
Naformulovanie environmentálnych cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť.	Maďarský návrh v článku II.A a v článku V chce podľa popisu vyhovieť tomu usmerneniu Rozsudku, podľa ktorého je úlohou strán, aby do hlavného koryta priviedli vyhovujúce množstvo vody, a v poslednom odseku článku V formuluje hlavné parametre environmentálnych cieľov.	Slovenská strana na nasledujúcich desať rokov neudáva environmentálny cieľ.
Základ podielu na energii vyrobenej v Gabčíkove.	Podiel na investícii a na hydropotenciáli rovnakou váhou figurujú v základe podielu na energii.	Počíta sa len hydropotenciál pripadajúci na daný štát, respektíve – využívajúc určitú fikciu – si Slovensko nárokuje podiel teoreticky vyrobiteľnej energie v Nagymaroskej elektrárni, ktorý mu podľa Zmluvy z roku 1977 pripadá, nezávisle od toho, že jeho právnym základom by nebol hydropotenciál, ale (nerealizovaná) investícia.
Miera podielu na energii vyrobenej v Gabčíkove.	Obe strany sa na energii podieľajú v závislosti od podielu na hydropotenciáli a investícii. Vzdajúc sa jej môže miesto hydropotenciálu využívať samotnú rieku (vodu pretekajúcu hlavným korytom).	Slovenská strana z ročnej výroby 2.980 GWh nárokuje pre seba 2.570 GWh, o zostávajúcom rozdiel sa nevyjadruje.
Význam „doteraz nesplnených záväzkov“.	Vybudovanie celej zdrže Dunakiliti, spoločné prevádzkovanie vodného diela, rozdelenie energie vyrobenej v Gabčíkove a nevybudovanie vodného diela Nagymaros, neuskutočnenie regulácie rieky pod Sapom.	Záväzky súvisiace s vodným dielom Nagymaros a úsekom pod Sapom .

Rozdiely, ktoré slovenská strana neidentifikovala, ale ktoré ostali aj po odovzdaní Druhého návrhu		
Predmet názorových rozdielov	Maďarské stanovisko	Slovenské stanovisko
Štatút variantu C a jeho prevádzkovania.	Sústavné porušovanie práva. Na dobu Dohody Maďarsko preruší svoje požiadavky súvisiace s Čunovom a dočasne ho prijme, ako súčasť prevádzkového poriadku, ktorý sa má spoločne stanoviť. Definitívne uvedenie do súladu s právom v doplnkovej zmluve, ak vo všetkom (vrátane otázky druhého vodného diela) vznikne dohoda.	„Štatút <i>de facto</i> “. Dohoda sama modifikuje Zmluvu z roku 1977 a Čunovo (určitú časť) pokladá za spoločnú investíciu.
Usporiadanie úseku rkm 1811-1851.	Náklady na vytvorenie vybraného riešenia po strategickom environmentálnom posudzovaní (potom posudzovaní vplyvov) znášajú strany spoločne, obnovenie škôd, ktoré nastali následkom prevádzkovania variantu C znáša Slovensko samo.	Slovenské stanovisko je v oboch návrhoch odlišné. V prvom by náklady na opravu celého úseku nechalo na maďarskej strane, v druhom to požaduje len na úseku medzi 1801-1811. (<i>chyba na maďarskej strane, pozn. prekladateľa</i>)
Situácia úseku pod ústím Ipľa.	Vzhľadom na to, že obe strany rieky právne spravuje Maďarsko a už neexistuje záväzok na výstavbu druhého vodného diela, o regulácii rieky a o vytvorení plavebnej cesty – majú v úcte viacstranné medzinárodno-právne záväzky a záväzky práva spoločenstva – môže rozhodovať samo.	Je to územie vplyvu pôvodného projektu. Slovensko by sa chcelo zúčastniť na strategickom posudzovaní vplyvov a na stanovení parametrov definitívneho variantu.
Moratórium na práce medzi Sapom a Budapešťou mimo rámca Zmluvy z roku 1977.	Nepovažuje za odôvodnené.	Požaduje.

5 Pred vyvodením záverov poznamenávame, že Druhý slovenský návrh je zaťažený protirečeniami. Tak napríklad:

a) podľa bodu 3 sa na základe Dohody „prerušia záväzky z roku 1977, a preto počas tohoto prechodného obdobia by náklady súvisiace s údržbou starého koryta a udržiavaním plavebnej cesty pod Sapom mala znášať Maďarská strana“. Nie je jasné, že prečo by na spoločnom úseku mala náklady na údržbu znášať iba jedna strana – najmä ak sú záväzky uvedené v Spoločnom zmluvnom projekte prerušené;

b) bod 4 poukazuje na odôvodnenie nedeliteľnosti sústavy vodných diel „vyjadrenej vyššie“ (*chyba na maďarskej strane, pozn. prekladateľa*), ale takáto argumentácia sa v predchádzajúcich troch bodoch nevyskytuje.

c) podľa bodu 5 je Zmluva z roku 1977 modifikovateľná len dohodou oboch strán, ale bod 7 pripúšťa, aby „sa variant C (stupeň Čunovo) v súlade s rozsudkom Súdu transformoval zo stavu *de facto* do rámca zmluvného režimu“.

6 Zblíženie je možné vnímať vo veľmi dôležitej veci: tou je otázka „strategického environmentálneho posudzovania“¹ (SEA) a posudzovania vplyvov variantu, ktorý sa má vybrať, na životné prostredie (EIA). Obe strany sú pripravené na to, aby pred definitívnym usporiadaním ako horného, tak aj dolného úseku uskutočnili strategické environmentálne posudzovanie, a vo veci variantov, ktoré by aj po tom prichádzali do úvahy aj posudzovanie vplyvov na životné prostredie. Zhoda je aj v tom, že výber vyhovujúcich riešení musí zapadať do posudzovaní, ktoré sa aj tak majú uskutočniť počas realizácie Rámцovej smernice o vode.

7 Maďarská strana na tomto poli vidí poslednú príležitosť: ak sa podarí nájsť také riešenie, ktoré bude vyhovovať požiadavkám práva spoločenstva práve tak, ako požiadavkám medzinárodného (environmentálneho) práva, tak nebude existovať prekážka k tomu, aby sa zrodila Dohoda o využití úseku Dunaja medzi Bratislavou a Budapešťou spĺňajúca ciele Zmluvy z roku 1977 a zlučiteľná s Rozsudkom z roku 1997.

8 Ak ani posudzovania uskutočnené vo vzťahu k spomínanému úseku nepovedú k stanoveniu takých technických, regulačných a prevádzkových variantov, ktoré podľa oboch strán spĺňajú požiadavky Rozsudku, a príčinou toho by bolo, že sa v priebehu detailného skúmania konkrétnych riešení nepodarí vyriešiť vyššie uvedené protirečenia, tak sa zdá byť nevyhnutnou konfrontácia odlišných názorov s Rozsudkom a právom spoločenstva za spolupráce tretej strany.

9 Slovenská strana vyhlásila, že „Rokovania oboch krajín uskutočňované viac ako 9 rokov od vynesenia Rozsudku Medzinárodného súdneho dvora ... nepriniesli žiadny konkrétny výsledok“. Maďarská strana práve preto navrhla, aby rokovania pokračovali so sústredením sa na strategické environmentálne posudzovanie..

¹ Uvedenie výrazu „strategické environmentálne posudzovanie“ v úvodzovkách slúži na naznačenie toho, že tu ide o výraz vytvorený stranami, ktorý v sebe zahŕňa environmentálne posudzovanie uvedené v smernici nazvanej „Smernica 2001/42es Európskeho parlamentu a Rady o posudzovaní vplyvov určitých plánov a programov na životné prostredie (27. jún 2001)“, ale čo sa týka ako okruhu parametrov zahrnutých do posudzovania, tak aj okruhu tém, ktoré je možné posudzovať, je oproti nemu širšie.